

19. 7. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nárok na bolestné po 1. 1. 2007 nezaniká smrtí zaměstnance, ale je předmětem dědictví

Podle ust. § 260 odst. 1 zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoníku práce (ve znění účinném do 31. 12. 2006), tedy zrušeného zákoníku práce, nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění smrtí zaměstnance zaniká. Podle ust. § 260 odst. 2 uvedeného zákona ostatní peněžité nároky zaměstnance jeho smrtí nezanikají; do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí mzdové nároky z pracovního poměru postupně přímo na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

Podle ust. § 328 odst. 1 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce (ve znění účinném od 1. 1. 2007) peněžítá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají. Do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí mzdová a platová práva z pracovněprávního vztahu uvedeného v ust. § 3 větě druhé - tedy z pracovního poměru a právních vztahů založených dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce) - postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

Srovnání dřívější a aktuální právní úpravy

Podle dřívější právní úpravy účinné do 31. 12. 2006 z peněžitých nároků zaměstnance jeho smrtí zanikaly nároky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění. K jejich zániku docházelo bez ohledu na to, že zaměstnavatel písemně uznal jejich důvod i výši, že byly přiznány vykonatelným soudním rozhodnutím nebo že k jejich vymožení byl nařízen výkon rozhodnutí. Ostatní peněžité nároky zaměstnance jeho smrtí nezanikaly a zásadně přecházely na jeho dědice, popřípadě stát, jestliže dědictví nenabyl žádný dědic, anebo při předluženém dědictví na toho, komu pohledávka při vypořádání nebo likvidaci dědictví připadla.

Podle nové právní úpravy účinné od 1. 1. 2007 peněžítá práva (pohledávky na peněžítá plnění) zaměstnance jeho smrtí zásadně (bez výjimky) nezanikají. Okolnost, že v ust. § 328 odst. 1 zákoníku práce „chybí“ oproti dosavadní právní úpravě zmínka o osudu nároků na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, zřejmě znamená, že to, že „peněžítá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají“, platí od 1. 1. 2007 i o pohledávkách na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění. Smrtí zaměstnance tedy veškeré peněžité pohledávky, které má zaměstnanec podle zákoníku práce nebo jiných právních předpisů, kolektivní smlouvy, vnitřních předpisů nebo smlouvy (dohody) za zaměstnavatelem, nabývají jeho dědici, popřípadě vypravitel pohřbu zaměstnance, jestliže bylo řízení o dědictví zastaveno a nepatrný majetek po zaměstnanci byl vydán tomu, kdo se postaral o pohřeb, nebo stát, jestliže dědictví nenabude žádný z dědiců, anebo v případě předluženého dědictví zaměstnance ten z jeho věřitelů, který peněžité pohledávky zemřelého

zaměstnanec převzal na základě soudem schválené dohody uzavřené mezi dědici a věřiteli zůstavitele nebo ten, kdo je nabyt v rámci likvidace dědictví. V případě, že zaměstnanec žil v době smrti ve společné domácnosti s manželem, dětmi nebo rodiči, nenabývají dědici jeho mzdová a platová práva ze základního pracovněprávního vztahu až do výše trojnásobku zaměstnancova průměrného výdělku (viz ust. § 328 odst. 1 zákoníku práce). Ve vztahu k pohledávkám na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění však žádné omezení ve prospěch uvedených osob není, a proto se tyto pohledávky v plné výši stávají předmětem dědického řízení.

Judikatorní závěr Nejvyššího soudu ČR

Nejvyšší soud České republiky proto ve svém rozsudku spis. zn. 21 Cdo 936/2010, ze dne 7. 4. 2011, z něhož vychází shora uvedený text, dospěl k závěru, že právo zaměstnanec na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, které vzniklo po 1. 1. 2007, smrtí zaměstnanec nezaniká; v plné výši se stává předmětem dědického řízení a přechází na toho, komu tato pohledávka podle výsledku dědického řízení připadla.

Skutkový základ sporného případu

Žalobkyně se v uvedeném sporném případě domáhala, aby jí žalovaná zaměstnavatelka zaplatila 129. 600,- Kč s úroky z prodlení, které v žalobě specifikovala. Žalobu odůvodnila tím, že je dědičkou po zůstaviteli J. J., zemřelém dne 4. 6. 2008, který byl jejím manželem, a že na základě příslušného usnesení dědického soudu, které nabylo právní moci dne 14. 11. 2008, zdědila pohledávku jmenovaného zůstavitele za žalovanou na náhradu za ztížení společenského uplatnění z titulu odškodnění nemoci z povolání, které bylo ohodnoceno lékařským posudkem Fakultní nemocnice Plzeň, Kliniky pracovního lékařství ze dne 26. 2. 2008 ve výši 1. 080 bodů a podle vyhlášky č. [440/2001](#) Sb. tak představuje částku 129. 600,- Kč. Vzhledem k tomu, že J. J. ještě za svého života uplatnil svůj nárok na odškodnění nemoci z povolání u žalované tím, že jí dne 3. 3. 2008 předložil uvedený lékařský posudek, „přešlo právo na uplatnění a zaplacení náhrady za ztížení společenského uplatnění po smrti J. J. na žalobkyni. Protože „náhrada škody je svojí povahou peněžitým nárokem, měla žalobkyně za to, že tento nárok přešel na pozůstalé dědice“ s tím, že „osobou aktivně legitimovanou v tomto sporu je žalobkyně“, která „se v rámci dědického řízení s ostatními dědici dohodla na tom, že pohledávku za žalovanou zdědí v celé výši“. Žalovaná jí však odmítla zděděnou pohledávku uhradit s odůvodněním, že tento nárok smrtí bývalého zaměstnanec J. J. zanikl.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů a rozhodnutí NS ČR o dovolání

Soud prvního stupně žalobě vyhověl. K odvolání žalované odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítala, že soudy obou stupňů učinily nesprávný právní názor, když dovodily, že podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2007 peněžité pohledávky, včetně náhrady za ztížení společenského uplatnění, nezanikají smrtí zaměstnanec, ale přecházejí na dědice, a že proto v daném případě je žalovaná povinna uhradit žalobkyni požadovanou náhradu za ztížení společenského uplatnění, kterou měl poškozený J. J. vůči žalované. Žalovaná se domnívala, že za situace, kdy v současné platné úpravě po 1. 1. 2007 „chybí jednoznačně ustanovení, které by určilo, zda nárok na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění smrtí zaměstnanec zaniká“, nelze s poukazem na předchozí právní úpravu „rozšiřovat výklad ust. § 328“, jak to učinil odvolací soud, protože toto ustanovení „ve skutečnosti v textu vůbec neřeší, zda dotčený nárok vzniká či nevzniká, neboť toto ustanovení zcela chybí“.

Uvedený názor NS ČR že právo zaměstnanec na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, které vzniklo po 1. 1. 2007, smrtí zaměstnanec nezaniká, a v plné výši se stává předmětem dědického řízení a přechází na toho, komu tato pohledávka podle výsledku dědického řízení připadla, vztažený na posuzovanou věc znamená, že právo (pohledávka) poškozeného J. J. vůči žalované na

náhradu za ztížení společenského uplatnění z titulu odškodnění nemoci z povolání, které bylo ohodnoceno lékařským posudkem Fakultní nemocnice Plzeň, Kliniky pracovního lékařství ze dne 26. 2. 2008 ve výši 1. 080 bodů a podle vyhlášky č. [440/2001](#) Sb. představuje částku 129. 600,- Kč, jeho smrtí (dne 4. 6. 2008) nezanklo. Vzhledem k tomu, že se po projednání dědictví po zemřelém J. J. „dědičkou této pohledávky stala žalobkyně“, odvolací soud v souladu se zákonem dovodil, že nárok žalobkyně uplatněný vůči žalované je opodstatněný. Nejvyšší soud ČR proto podané dovolání zamítl.

Adolf Maulwurf

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)